

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft

Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

Voorwoord van de voorzitter

De bibliotheek van Delfia Batavorum is niet meer. We hebben de laatste tijd nog veel boeken verkocht en een grote schenking kunnen doen aan het Stadsarchief.

Tenslotte hebben we op de zaterdag van het Open Monumentenweekend het restant op de Boterbrug tegen zeer gereduceerde prijzen van de hand gedaan. Iets om tevreden, maar ook een beetje bedroefd over te zijn.

Wat overblijft, is een flinke aanvulling van het Delfia Batavorum-fonds. Heel veel dank verdient Elske Olsder, die de boeken jaren lang met veel zorg en toewijding heeft beheerd.

Volgend jaar bestaat de vereniging 85 jaar. De voorbereidingen voor de Lustrumviering zijn al in volle gang. Eén van de lustrumevenementen is de conferentie 'Anders omgaan met erfgoed'. Deze werkconferentie organiseren we samen met het Erfgoedhuis Zuid-Holland. We willen dan met geïnteresseerde leden, met vertegenwoordigers van andere historische verenigingen in Zuid-Holland en met wetenschappers, beleidsambtenaren en andere genodigden antwoorden zoeken op vragen als: wat zijn de consequenties van de veranderingen in het denken over erfgoed voor de rol van voor historische verenigingen en andere particuliere organisaties die het erfgoed in de fysieke leefomgeving willen beschermen? Zijn onze denkbeelden over erfgoed en de manier waarop we het beschermen nog wel van deze tijd? Moeten we onze rol en de verhouding met overheden en andere partijen niet herzien? Welke nieuwe uitdagingen moeten we aangaan en wat kunnen we daarbij leren van elkaar?

In november pas zullen we de uitnodigingen de deur uit laten gaan, maar als u in het onderwerp geïnteresseerd bent en mee wilt praten over de ontwikkelingen, dan doet u er goed aan 28 mei 2020 alvast in uw agenda te blokkeren.

En dan wil ik ook nog even uw aandacht vragen voor een evenement waarvoor u uw agenda nog even dicht kunt laten. In 2023 zal het 300 jaar geleden zijn dat Antoni van Leeuwenhoek, de internationaal vermaarde Delftenaar die in 2004 bij de verkiezing van de grootste Nederlander op de vierde plaats eindigde, in zijn geboortestad Delft overleed. Een unieke kans om Van Leeuwenhoek in het verhaal van Delft de plaats te geven die hem toekomt, naast Willem van Oranje, Hugo de Groot en Johannes Vermeer. Op initiatief van de Leeuwenhoekspecialisten Huib Zuidervaart en Douglas Anderson is het bestuur samen met Delft Marketing de mogelijkheden aan het onderzoeken om in 2023 een groot aantal evenementen rond het 300-jarig jubileum te organiseren. Dat duurt nog even, maar we zullen u van de voortgang op de hoogte houden.

Theo Thomassen

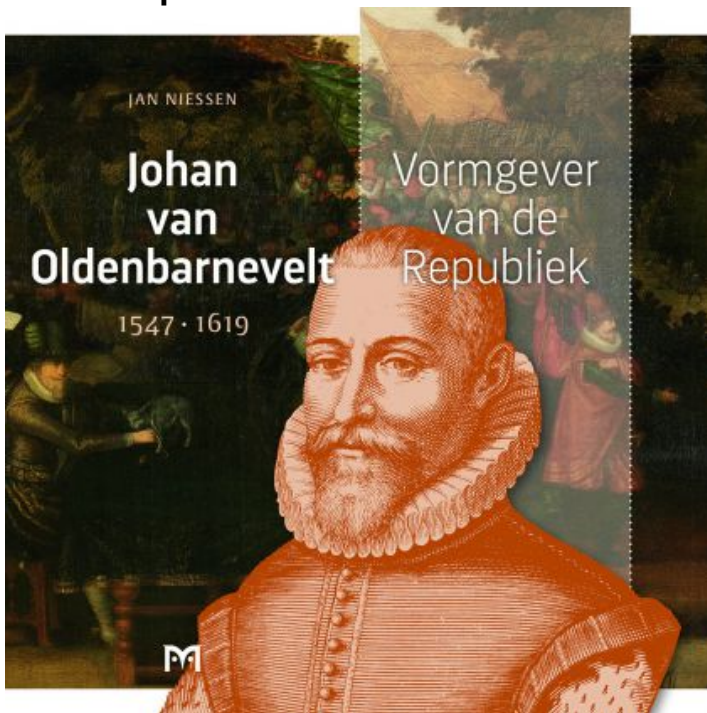
Lezingen tweede helft 2019

Onze lezingen tijdelijk op andere locatie: Het Prinsenkwartier

De Van de Mandelezaal bij Museum Prinsenhof wordt tijdens de tentoonstelling over Pieter de Hooch gebruikt voor deze expositie. Daarom kunnen we er in de periode oktober 2019 tot februari 2020 niet terecht met onze lezingen. We hebben een uitstekende tijdelijke alternatieve locatie gevonden op steenworpafstand: Het Prinsenkwartier aan het Sint-Agathaplein. De capaciteit is minder dan we gewend zijn, maar hopelijk lukt het om iedereen een zitplek te geven. Het makkelijkst kunt u naar binnen door de deur rechts als u naar het gebouw kijkt, naast bij het stadscafé Barbaar. De routine is als vanouds: inloop vanaf half acht, start lezing acht uur, pauze met koffie en thee rond kwart voor negen en einde avond rond tien uur. We zien u graag in Het Prinsenkwartier!

Donderdag 24 oktober 2019

Lezing door Jan Niessen: Johan van Oldenbarnevelt (1547-1619), vormgever van de Republiek

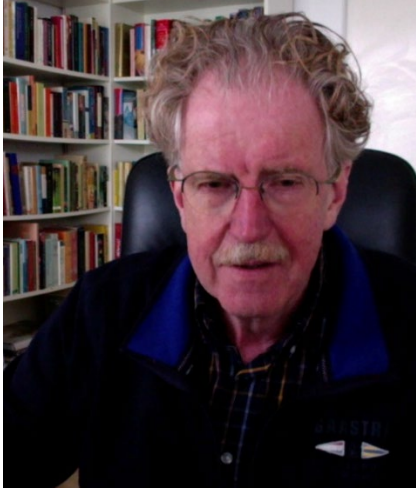
Dit jaar is het vierhonderd jaar geleden dat Johan van Oldenbarnevelt werd onthoofd.

Jan Niessen, die een rijk geïllustreerd boek over deze grote staatsman schreef, gaat naar aanleiding daarvan in deze lezing in op de betekenis van Oldenbarnevelt voor de vorming van de Nederlandse staat.

Johan van Oldenbarnevelt trad na de moord op Willem van Oranje uit diens schaduw en werd de machtigste man van de opstandige Nederlandse gewesten. Van Oldenbarnevelt werd leider van de opstand tegen koning Philips II en wist de opstandige gewesten bijeen te houden. Hij werd tijdens zijn leven en nog lang erna zowel bewonderd als verguisd.

De markante staatsman leefde in een turbulente tijd. Het meer dan duizend jaar oude katholicisme, dat de wereld verklaarde en leefregels voorschreef, kreeg serieuze concurrentie: het humanisme en protestantisme kregen vaste voet aan de grond. Ons ministaatje ontworstelde zich aan de almachtig lijkende Habsburgers en ontwikkelde zich tot een zeevarende republiek die handelsondernemingen stichtte met tentakels die reikten tot in de verre uithoeken van de wereld. Johan van Oldenbarnevelt was niet alleen getuige van deze veranderingen, maar gaf er ook vorm aan. Hij stond aan de wieg van de Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC) en zette Nederland internationaal op de kaart. Hij maakte daarbij vele vijanden, wat hem noodlottig werd.

In zijn lezing laat Jan Niessen zien dat Oldenbarnevelts Delftse jaren beslissend waren voor zijn bestuurlijke carrière.

Jan Niessen (Vianen 1951) is socioloog en studeerde en promoveerde aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Hij werkte jaren als onafhankelijk onderzoeker in Brussel. Na zijn pensionering ging hij in Amersfoort wonen en werd daar stadsgids. Tijdens zijn rondleidingen door de stad bleek dat veel mensen niet weten wie Van Oldenbarnevelt was en dat bracht hem ertoe een boek over deze staatsman te schrijven en dat te laten verschijnen in 1619, vierhonderd jaar nadat Van Oldenbarnevelt werd onthoofd.

- Datum: donderdag 24 oktober 2019
- Aanvang lezing: 20:00 uur
- Locatie: Prinsenkwartier, Sint-Agathaplein 4
- Aanmelding niet nodig
- Toegang: leden Delfia Batavorum gratis, niet-leden € 5,-

Donderdag 21 november 2019

Tjan van Loenen en Laura Meilink-Hoedemaker, uurwerken en klokken in de Oude en Nieuwe Kerk

Tjan van Loenen en Laura Meilink-Hoedemaker komen op donderdag 21 november vertellen over de uurwerken en klokken in de Oude en Nieuwe Kerk. Laura Meilink won tweemaal de Pecha Kucha van Delfia en is gespecialiseerd in de geschiedenis van de klok. Tjan van Loenen is de derde generatie klokkenmaker van het familiebedrijf dat sinds 1842 aan de Markt gevestigd is. Hij is ook stadsuurwerkmaker, verantwoordelijk voor de uurwerken van de Nieuwe Kerk, de Oude Kerk en het Stadhuis.

- Datum: donderdag 21 november 2019
- Aanvang lezing: 20:00 uur
- Locatie: Prinsenkwartier, Sint-Agathaplein 4
- Aanmelding niet nodig
- Toegang: leden Delfia Batavorum gratis, niet-leden € 5,-

Excursies tweede helft 2019

Donderdag 24 oktober 2019

Haastrecht | Museum Paulina Bisdom van Vliet en Poldermuseum Gemaal de Hoge Boezem

Paulina le Fèvre de Montigny-Bisdom van Vliet was de laatste bewoner van een patriciërswooning uit de 19e eeuw in Haastrecht. Zij was een bijzondere vrouw die veel betekend heeft voor de samenleving van Haastrecht en omgeving. Nadat Paulina in 1923 was overleden, werd het huis een museum. Dat had Paulina in haar testament bepaald. Tot op de dag van vandaag is het huis nog precies zo ingericht als in de tijd dat het bewoond werd. Daarom biedt het een unieke kijk in het leven van welgestelde families uit de negentiende en begin twintigste eeuw.

Museum Paulina Bisdom van Vliet in Haastrecht

Programma

- 10:30 uur Verzamelen en koffie bij restaurant Het Witte Hof, naast het museum.
- 11:15 uur Start rondleiding in museum Paulina Bisdom van Vliet, een sfeervol, authentiek ingericht woonhuismuseum. Dit woonhuis sluit binnenkort voor een langere periode vanwege een grote renovatie. Aansluitend gebruiken we de lunch in restaurant Het Witte Hof, gesitueerd in een prachtig monumentaal pand, grenzend aan de Hollandsche IJssel. Daarna – op een afstand van 10 minuten lopen – naar het Poldermuseum Gemaal De Hooge

voor een rondleiding. Dat gemaal is in de 19e eeuw gebouwd om te kunnen blijven wonen en werken onder zeeniveau. Maquettes, filmpjes, kaarten en originele machines in Gemaal De Hooge Boezem geven op aanschouwelijke wijze een antwoord op al die vragen.

- 15:00 uur eind van de excursie.

Praktische informatie

- Vervoer: het is de bedoeling dat u – waar het kan gecombineerd met andere deelnemers – met eigen vervoer naar Haastrecht rijdt. De auto kan in de buurt van het museum worden geparkeerd.
- Adres museum: Hoogstraat 166, 2851 BE Haastrecht.
- Kosten € 27,50,- per persoon, vooraf te betalen op rekeningnummer NL 76 INGB 0000587345, ten name van Delfia Batavorum (let op: gewijzigd rekeningnummer) onder vermelding van Haastrecht.
- Aanmelden via het [aanmeldformulier op de website](#).
- Aanmelden tot uiterlijk 20 oktober 2019.

Vrijdag 29 november 2019

Tentoonstelling Klein leven, grote impact – 150 jaar Gist

Bezoek aan de tentoonstelling 150 jaar Gist in het voormalige hoofdkantoor Gist Brocades/DSM met een toelichting door Jan van der Mast.

De tentoonstelling vertelt het unieke verhaal van de geschiedenis van DSM en zijn voorgangers in Delft met patriarch en grondlegger Jacques van Marken. Als wetenschapper en zakenman richtte hij in 1869 de Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek op om bakkersgist te produceren.

Met zijn unieke benadering van sociaal ondernemerschap was hij zijn tijd ver vooruit.

Ter gelegenheid van deze mijlpaal presenteren DSM en het eerste microbenmuseum ter wereld, ARTIS-Micropia, een unieke tijdelijke tentoonstelling met de titel 'Klein leven, grote impact: microben bepalen onze wereld'.

Bezoekers krijgen te zien welke cruciale rol microben en biotechnologie spelen bij het mogelijk maken van leven op aarde en bij het aanpakken van enkele van 's werelds grootste uitdagingen op het gebied van klimaat, energie, circulariteit en voedselzekerheid.

De hal van het voormalige hoofdkantoor van de Gistfabriek

Praktische informatie

- Start 14:00 uur bij het voormalige hoofdkantoor, Wateringseweg 1.
- Max 50 deelnemers.
- Kosten € 5 p.p.
- Aanmelden [via het aanmeldformulier op de website](#).

Nieuws van de commissie Achter de Gevels van Delft

Voor wie geen of weinig ervaring heeft in archiefonderzoek organiseert Achter de gevels jaarlijks een cursus historisch huizenonderzoek. De eerstvolgende cursus start op 21 oktober 2019. Op acht achtereenvolgende maandagochtenden kunt u onder deskundige begeleiding aan de slag met het onderzoek naar het huis van uw keuze. Al doende raakt u vertrouwd met alle relevante archiefbronnen en met de vele digitale onderzoeksmogelijkheden die u tegenwoordig thuis kunt benutten. Mocht u door de cursus de smaak te pakken hebben gekregen, dan nodigen we u graag uit om de werkgroep van Achter de gevels van Delft te komen versterken.

- **Data:** 21 oktober t/m 9 december 2019.
- **Tijdstip:** maandagochtend 10.00-12.30 uur.
- **Kosten:** € 200,-
- **Locatie:** Stadsarchief Delft, Gantel 21, 2635 DP Den Hoorn.
- **Cursusdocent:** Kees van der Wiel.
- **Aanmelden:** per e-mail aan kees.vander.wiel@hetnet.nl

Op de website www.achterdegevelsvandelft.nl verschenen weer interessante nieuwe bijdragen. Zo dankt Achter de gevels haar naam aan het proefschrift 'Achter de gevels van Delft' van [Thera Wijsenbeek-Olthuis](#) (1946-2010). In haar proefschrift reconstrueert ze de levens van Delftenaren aan de hand van 300 nalatenschappen. Ook is er een artikel over [Markt 54-56](#), het Huis Mechelen, de herberg waar Johannes Vermeer in zijn jeugd woonde. Bij grondwerkzaamheden kwamen restanten daarvan aan de oppervlakte. En een beschrijving van [Voldersgracht 28](#), Vanouds de Vergulde Druijff.

Verenigingsnieuws

Een nieuwe naam voor het Jaarboek?

De redactie van het jaarboek heeft mooie reacties mogen ontvangen op de nieuwe vormgeving en indeling van het jaarboek. Natuurlijk zijn er ook verbeterpunten. Die proberen we door te voeren in het jaarboek dat we in mei 2020 zullen presenteren. Bij het invoeren van de wijzigingen zijn we als redactie ook gaan nadenken over de naamgeving. De aanduiding 'Jaarboek' is mogelijk te weinig uitnodigend voor externen en dekt niet de volledige inhoud. De redactie denkt dan ook na over een nieuwe, aansprekende naam voor deze publicatie. Daarbij willen we de leden graag de gelegenheid geven om suggesties aan te dragen. Misschien heeft u de gouden tip? Op basis van de aangedragen suggesties zal het bestuur uiteindelijk beslissen over een eventuele nieuwe naam. Uw ideeën zijn van harte welkom en kunnen tot 1 november worden ingeleverd bij Peter Becker via het mailadres: graafbecker@hetnet.nl

WO2 in foto's, verzoek van het Erfgoedhuis Zuid-Holland

In 2020 is het 75 jaar geleden dat Zuid-Holland en Nederland werden bevrijd van de Duitse overheersing. Volgend jaar zullen er veel lokale, provinciale en landelijke activiteiten, herdenkingen en festiviteiten plaatsvinden om hier aandacht aan te geven. Het NIOD is het initiatief 'WO2 in 100 foto's' gestart en heeft alle provincies gevraagd dit initiatief te ondersteunen. Ook het Erfgoedhuis Zuid-Holland doet hier aan mee door middel van een provinciale campagne en vraagt de leden van Delfia Batavorum hieraan mee te werken.

Waar gaat het om? De huidige samenleving is steeds meer op visualisering gericht. Foto's spreken sterk tot de verbeelding. Nu de periode van oorlog en bezetting steeds verder van ons af komt te staan, zijn het vooral de beelden die het verleden zichtbaar en voorstelbaar maken. WO2 in 100 foto's is een project dat in het kader van '75 jaar Vrijheid' in opdracht van het Platform WO2 wordt uitgevoerd door het NIOD. Het Nederlandse publiek wordt gestimuleerd op uiteenlopende wijzen te participeren. In eerste instantie per provincie en later op landelijk niveau wordt het publiek gevraagd de meest aansprekende foto's met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog bijeen te brengen.

Erfgoedhuis Zuid-Holland zou het mooi vinden, als u komende maanden een bijdrage wilt doen door foto's van de oorlog op te sturen: maximaal 20 foto's die volgens u het beste en meest karakteristieke beeld geven over de oorlog, Van alle inzendingen worden per provincie 50 foto's uitgekozen en van alle provinciale inzendingen worden er uiteindelijk 100 voor heel Nederland geselecteerd. Het eindresultaat is de nationale tentoonstelling WO2 in 100 foto's in het gebouw van de Tweede Kamer. Uiteraard kunt u de vraag voor deze campagne ook doorsturen naar uw netwerk, uw vrienden, kennissen of familie.

ERFGOEDHUIS
ZUID · HOLLAND

Vanaf 11 november start de publieke campagne, we vragen echter u om nu al foto's op te sturen. U kunt uw mail bij voorkeur via WeTransfer sturen naar: 75jaarvrijheid@pzh.nl

Contributie 2020

Vanaf volgend jaar gaat Delfia Batavorum de Algemene Ledenvergadering in februari houden. Tijdens deze vergadering worden de financiën besproken en een eventuele verhoging van de jaarlijkse contributie vastgesteld. De penningmeester wacht zodoende de schone taak om alle financiën op tijd gerapporteerd te hebben aan het bestuur, de kascommissie en de leden.

Dat is een drukke periode. Onze penningmeester wil derhalve het versturen van de factuur met de contributie uitstellen tot na deze vergadering. Er is dan meer tijd om alles te verwerken en mochten er bedragen veranderen, met name van de contributiebijdrage, dan kan dat alsnog na instemming van de vergadering worden doorgevoerd.

Dus geen zorgen als u geen factuur ontvangt in januari. Hij komt echt, maar wel twee maanden later!

Met korting naar Geert Mak in Theater De Veste

Op 14 november geeft Geert Mak een theatercollege in Theater de Veste. Hij bespreekt de geschiedenis van Europa naar aanleiding van zijn nieuwe boek 'Grote Verwachtingen' dat op 5 november uitkomt.

Dit boek is een vervolg op zijn succesroman 'In Europa'.

Leden van Delfia Batavorum kunnen dit college met korting bezoeken.

Als u uw toegangsbewijs online bestelt via de website van Theater de Veste en de actiecode 'Delfia' invoert, betaalt u geen € 24,50 maar € 21,50.

Meer informatie vindt u op de website van Theater de Veste

onder: [https://www.theaterdeveste.nl/programma/6824/Theatercollege Geert Mak/De geschiedenis van Europa/](https://www.theaterdeveste.nl/programma/6824/Theatercollege%20Geert%20Mak/De%20geschiedenis%20van%20Europa/)

Nieuwe leden

Het bestuur heet de volgende nieuwe leden van harte welkom:

Mw. M. Weytingh

Mw. M. Fey

Mw. J.H.G.M. Dijkers

Dhr. H.J. Geers

Mw. M.C.H. Corneth

Dhr. P.P. Jonker

Dhr. H. van der Lee

Dhr. A.P. van den Bos

Dhr. P.C. Voskamp

Mw. A.C.M. Bonnet

Dhr. en mw. L. Boersma

Dhr. C.H. van Campenhout

Dhr. A.A. Poldervaart

Dhr. P.C. Voskamp

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

U kunt onze activiteiten en attenderingen ook volgen op:

- Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op
- Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>.

Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.